MESH

- POTIRANJE PO MESTVAMA I ČARAPAMA-

أحكام المسح على الخفين

POTIRANJE PO MESTVAMA

ŠTA SU TO MESTVE?

Mestve (El-huff) su obuća od kože koja, kada se obuje, prekriva stopala i nožne zglobove. Mesh u arapskom jeziku znači lagano rukama potrati po nečemu, a mesh po mestvama ima značenje potiranja mestvi vlažnom rukom po tačno preciziranom predjelu i koje traje tačno određeno vrijeme.

ISPRAVNOST MESHA PO MESTVAMA

Islamski učenjaci su saglasni da je onome ko upotpuni svoju čistoću (gusul i abdest), a zatim u takvom stanju obuje mestve pa nakon toga izgubi abdest, dozvoljeno da potire po mestvama. (El-Idžma' od Ibn Munzira, str. 20, El-Evsat, 1/434)

DA LI JE BOLJE POTIRATI PO MESTVAMA ILI PRATI NOGE?

Potiranje po mestvama je dozvoljeno, a pranje nogu je bolje po mišljenju većine islamskih učenjaka, jer je pranje osnova, dok hanbelije smatraju da je potiranje bolje jer je lakše, a Allahovom Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nisu bile ponuđene dvije stvari a da nije izabrao onu lakšu (hadis ovakvog značenja bilježe Buharija, br. 3569, i Muslim, br. 2327).

Da li je bolje oprati noge ili potrati po mestvama zavisi od trenutačnog stanja u kome se nalaze stopala tog čovjeka. Tako naprimjer, ukoliko čovjek hoće da uzme abdest a na nogama ima mestve koje je obuo na punu čistoću, bolje mu je da potire kako bi na taj način činio ono što je činio Allahov Poslanik, salallahu alejhi ve sellem., i njegovi ashabi, dok je onome ko na svojim nogama nema mestve bolje da opere noge, a ne da obuva mestve pa onda potire. Ovo mišljenje odabrao je Ibn Tejmije (El-Ihtijarat, str. 13)

ŠARTOVI/UVJETI DOZVOLE MESHA PO MESTVAMA

Da bi musliman imao pravo koristiti ovu olakšicu, moraju se ispuniti sljedeći uvjeti:

Prvi: da mestve obuje na punu čistoću, odnosno da bude pod gusulom i abdestom. Dokaz za ovaj uvjet je hadis od Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, u kojem stoji da je on jedne prilike bio na putu sa Muhammedom, salallahu alejhi ve sellem, pa ga je vidio da se abdesti. Nakon što ga je vidio kako je oprao lice, ruke do iza lakata i potrao po svojoj glavi, ovaj ashab se sagnuo želeći da skine mestve koje je Poslanik imao na svojim nogama, na što mu je Poslanik, salallahu alejhi ve sellem., rekao: "Ostavi ih, ja sam ih obuo na potpunu čistoću", a zatim je potrao po njima. (Buharija, br. 206, i Muslim, br. 232)

Iz ovog hadisa vidljivo je da je Poslanik, salallahu alejhi ve sellem, potpunu čistoću učinio uvjetom valjanosti potiranja po mestvama.

Drugi: da je porijeklo mestvi halal prirode, odnosno da ne budu ukradene ili otete, ili da ne budu od svile ukoliko se radi o muškarcu, jer veliki dio uleme smatra da se olakšice ne smiju koristiti u nečem što je po svojoj prirodi haram (poput kraćenja i spajanja namaza onima koji su krenuli na put sa namjerom činjenja harama).

Treći: da mestve prekrivaju stopalo zajedno sa zglobovima.

VRIJEME TRAJANJA MESHA PO MESTVAMA

Musafir ima pravo da potire po mestvama tri dana i tri noći, a mukim (onaj koji je u mjestu boravka) će potirati jedan dan i jednu noć. Ovo je mišljenje hanefija, hanbelija, i novije mišljenje imama Šafije kao i mišljenje zahirijskog(bukvalističkog) pravca. (El-Mebsut, 1/98, El-Umm, 1/34, El-Mugni,1/209, El-Muhalla, 2/80).

Svoje mišljenje temelje na sljedećim dokazima:

Predaja od Alije, radijallahu anhu, u kojoj stoji da je Poslanik, salallahu alejhi ve sellem, odredio (vrijeme trajanja mesha) tri dana i tri noći musafiru i jedan dan i noć mukimu. (Muslim, br. 276)

Hadis koji prenosi Avf b. Malik El-Ešdžei, radijallahu anhu, da im je Allahov Poslanik, salallahu alejhi ve sellem., u vrijeme Bitke na Tebuku naredio da musafir potire po mestvama tri dana i tri noći, a mukim jedan dan i jednu noć. (Ahmed, 6/27, sa vjerodostojnim lancem prenosilaca. Slično bilježi i Ibn Madže, br.556. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u El-Irva, br. 102.)

I ovo je odabrano i ispravno mišljenje!

KADA SE POČINJE RAČUNATI VRIJEME MESHA?

Ako nam je jasno da mesh za musafira traje tri dana i tri noći, a za mukima jedan dan i jednu noć, pitanje je kada se počinje računati početak tog perioda?

Vrijeme mesha počinje se računati poslije prvog potiranja nakon što se izgubi abdest. Ovo je odabrano mišljenje po ovom pitanju, a zastupaju ga Ahmed Ibn Hanbel, Evzai, Nevevi, a odabrao ga je i šejh Ibn Usejmin, rahmetulahi alejhi. Dokaz je općenitost riječi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem,: "Potire musafir i potire mukim...", jer se ni za koga ne može reći da je potrao svoje mestve sve dok to uistinu ne učini.

Primjer: Čovjek je uzeo abdest pred podne-namaz i obuo svoje mestve oko dva sata poslije podne, a nakon toga nije izgubio abdest sve do četiri sata poslije podne. Poslije je uzeo abdest ponovo oko pet sati i tada prvi put potrao svoje mestve. Ima pravo da potire po svojim mestvama sve do pet sati narednog dana ukoliko je mukim, ili do pet sati četvrtog dana ako je musafir (naravno ukoliko nije skidao mestve).

MUKIM JE POTRAO PO MESTVAMA, A ZATIM OTPUTOVAO

Ukoliko mukim potare po svojim mestvama, a zatim krene na put, ima li pravo potirati samo jedan dan i jednu noć ili će potirati tri dana i tri noći? Po ovom pitanju ulema ima dva mišljenja, od kojih je ispravnije da ovakva osoba ima puno pravo da potire tri dana i tri noći, jer je za njega olakšica putnika nastupila onog trenutka kada je krenuo na put. Isto tako, kada je uzeo abdest i nakon toga obuo svoje mestve, nije uvjet ispravnosti mesha da čovjek nijjeti da će potirati po njima. Ovo je mišljenje imama Sevrija, Ebu Hanife i njegovih učenika, Ibn Hazma i rivajet od imama Ahmeda. (Mugni, 1/299, Muhalla, 2/109).

MUSAFIR POTIRE PO MESTVAMA, A ZATIM SE VRATI U MJESTO BORAVKA

Ako putnik potire po svojim mestvama dva dana naprimjer, a zatim se vrati u mjesto boravka, obavezan je odmah skinuti svoje mestve i oprati noge ukoliko želi obavljati namaz. To znači da musafiru prestaje ta olakšica, kao i svaka druga, onoga trenutka kada se vrati u svoje mjesto. Ibn Munzir prenosi idžma po ovom pitanju kod one uleme koja je na stanovištu da mesh ima svoje ograničeno vrijeme, što je svakako ispravno mišljenje. (El-Evsat, 1/446).

Korist: Ako se musafir vrati u svoje mjesto, a još nisu prošli jedan dan i jedna noć od njegovog prvog potiranja po mestvama, ima pravo da potire još onoliko vremena koliko je preostalo da namiri noć i dan s početkom od prvog potiranja.

DA LI JE DOZVOLJENO ČINITI MESH PO PODERANIM MESTVAMA?

Veći dio islamskih pravnika za dozvolu mesha po mestvama uvjetuje da mestve budu čitave i bez rupa kroz koje bi se vidjelo stopalo i da pokrivaju onaj dio stopala koji je obaveza prati prilikom uzimanja abdesta. Zbog toga ova skupina fakiha ne dozvoljava mesh po poderanim mestvama, jer kažu da je obaveza oprati onaj dio kože koji se vidi kroz poderane mestve, pa bi trebalo spojiti mesh i pranje, a to nije dozvoljeno, tako da ostaje na osnovi, a to je pranje nogu. Ovo je mišljenje imama Šafije i Ahmeda. (Mugni, 1/287, El-Umm, 1/28)

Imam Malik i Ebu Hanife kažu da je dozvoljeno činiti mesh po poderanim mestvama ukoliko je moguće hodati u njima i ukoliko se za takve mestve još uvijek može reći da su mestve. Ovo mišljenje odabrao je i Ibn Tejmijje, r.h., (El-Fetava, 21/173) i ono je, inšallah, ispravno, jer šerijatski tekstovi dozvoljavaju mesh po mestvama općenito, i nigdje nije došlo ograničenje da one moraju biti cijele i bez rupa. Zbog toga kažemo da, dok se god nešto zove mestvama, dozvoljeno je činiti mesh po njima. U prilog odabiru ovog mišljenja ide i činjenica da su mnogi ashabi Allahovog Poslanika, salallahu alejhi ve sellem., bili vrlo siromašni i da sigurno njihove mestve nisu bile bez rupa i poderotina, i da je ovo bio uvjet, Poslanik, salallahu alejhi ve sellem., sigurno bi im to objasnio.

KOJI SE DIO MESTVI POTIRE?

Ispravan stav po ovom pitanju jeste da se potire gornji dio mestvi i to samo jednom, zbog predaje od Alije, r.a., u kojoj se kaže: "Da je vjera po razumu (mišljenju), donji dio mestvi bio bi preči za potiranje od gornjeg. Vidio sam Allahovog Poslanika,salallahu alejhi ve sellem, kako potire gornji dio svojih mestvi." (Predaju je zabilježio Ebu Davud, također, Albani ju je ocijenio vjerodostojnom u Sahihu Ebi Davud, br. 153. Vidjeti: El-Irva, br. 103)

Ovo mišljenje zastupaju: Sevri, El-Evzai, Ahmed, Ebu Hanife i njegovi učenici i ovo je, kako smo rekli, odabrano mišljenje.

ŠTA KVARI MESH PO MESTVAMA?

Mesh kvari:

1. džunupluk, zbog hadisa Safvana b. Assala, r.a., u kojem kaže: "Allahov Poslanik,salallahu alejhi ve sellem., naredio nam je da, ukoliko smo na putu, ne skidamo svoje mestve tri dana i tri noći, osim ako se odžunupimo..." (Ahmed, 4/239, Tirmizi, Nesai, Ibn Madže i drugi. Albani ga je ocijenio dobrim u El-Irva, br. 104.);
2. kada istekne vrijeme mesha (kod one uleme koja je mesh vremenski ograničila na tri dana i noći za musafira i jednu noć i dan za mukima);
3. skidanje mestvi i gubljenje abdesta prije nego što se opet obuju.

POTIRANJE PO ČARAPAMA

ŠTA SU TO ČARAPE I ŠTA SE SMATRA ČARAPAMA?

Čarapama se smatra sve ono što se obuva na noge i prekriva stopala i članke, bez obzira bilo od vune, pamuka ili bilo kojeg drugog materijala.

U termin "čarape" ulazi sve ono što prekriva stopala i zglobove, bilo da se radi o zavojima, umotanom platnu ili tome slično.

MESH PO ČARAPAMA

Ulema po pitanju mesha po čarapama ima tri mišljenja:

Prvo: Nije dozvoljen mesh po čarapama osim ako su na njih obuvene mestve od kože. Ovo je stav Ebu Hanife (poslije je ostavio ovo mišljenje), Malika i Šafije. (El-Mebsut, 1/102, El-Mudevvene, 1/40, El-Umm, 1/33)

Kažu da se čarape ne mogu nazvati mestvama i da po ovom pitanju ne postoje ispravni hadisi.

Drugo: Mesh po čarapama dozvoljen je ukoliko se radi o debelim, gusto tkanim čarapama koje prekrivaju stopala zajedno sa nožnim zglobovima. Ovo je mišljenje Ibn Musejjiba, imama Ahmeda, mnogih pravnika hanefijskog, malikijskog i šafijskog mezheba. (El-Medžmu', 1/540, Fethul-Kadir, 1/157, El-Evsat, 1/464).

Treće: Mesh po čarapama dozvoljen je bez obzira radilo se o debelim ili tankim čarapama, što je i odabrano mišljenje po ovom pitanju. Ovo je stav Ibn Hazma, Ibn Tejmijje, a odabrali su ga šejh Emin eš-Šenkiti i šejh Ibn Usejmin, r.h. (El-Muhalla, 2/86, Medžmuatul-fetava, 21/184, Advaul-bejan, 2/18-19, Šerhul-Mumtia, 1/190)

Zagovornici dva posljednja mišljenja svoj stav dokazuju hadisom od Mugire b. Šu'be, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo abdest i potrao po svojim čarapama i nanulama. (Ebu Davud, br. 159, Tirmizi, br. 99, Ahmed, 4/252. Albani ga je ocijenio vjerodostojnim u Sahihu Ebi Davud, br. 147. Vidjeti: El-Irva, br. 101)

Također, kao dokaz navode i predaju od Ezreka b. Kajsa da je on vidio Enesa b. Malika da je izgubio abdest pa je oprao svoje lice, ruke i potrao po svojim čarapama od vune, na što mu je ovaj prenosilac rekao: "Zar potireš po njima (čarapama od vune)?", a Enes mu je odgovorio: "To su mestve, ali od vune." (Dullabi u El-Kuna, 1/181. Ispravnim ga je ocijenio Ahmed Šakir, r.h.)

Mesh po čarapama prenosi se od jedanaest ashaba među kojima i od Omera i njegovog sina Abdullaha, Ibn Mes'uda, Enesa, radijallahu anhum, i drugih, a ne prenosi se da im se iko suprotstavio u ovom mišljenju, pa se može ubrojiti u idžma' ashaba. Što se tiče pravljenja razlike između debelih i tankih čarapa, ni zato ne postoje validni argumenti, tako da se može činiti mesh po svemu onome što se naziva čarapom. Jedino bismo ovdje izdvojili prozirne ženske čarape poznatije kao najlon-čarape, jer je njihova svrha više ukras nego pokrivanje stopala, pa po njima nije dozvoljeno činiti mesh, a Allah najbolje zna.

OBUVANJE ČARAPA NA ČARAPE

Kada je ovo u pitanju, bitno je spomenuti sljedeće:

1. Ako čovjek uzme abdest i obuje dvoje čarape, jedne na druge, smije činiti mesh po gornjim čarapama. Ovo je mišljenje hanefija i odabrano mišljenje kod malikija, hanbelija i staro mišljenje imama Šafije. (Hašijetu Ibn Abidin, 1/179, Revdatu Talibin, 1/128)
2. Obuje čarape na čarape i potare po gornjim, zatim skine gornje čarape, dozvoljeno mu je da i dalje potire po donjim čarapama sve dok mu traje vrijeme mesha, jer su se ispunili svi uvjeti dozvole potiranja i po gornjim i po donjim čarapama.
3. Abdesti se i obuje jedne čarape, a zatim ne izgubi abdest sve dok ne obuje još jedne čarape, ima pravo da potire i po gornjim, a poslije i po donjim čarapama ako skine gornje.
4. Abdesti se i obuje jedne čarape pa po njima učini mesh, a nakon toga izgubi abdest pa tek onda obuje druge čarape. Ovakvoj osobi nije dozvoljeno da čini mesh po gornjim čarapama jer ih nije obula na punu čistoću, već će, ukoliko želi uzeti mesh, prvo skinuti gornje čarape pa mesh učiniti po donjim.

KVARI LI ABDEST SKIDANJE MESTVI - ČARAPA?

Ako čovjek koji je pod abdestom učini mesh po mestvama, a zatim skine svoje mestve, da li je samim skidanjem mestvi izgubio abdest?

Po ovom pitanju učenjaci imaju četiri mišljenja:

Prvo: Mora ponoviti abdest odmah jer ga je ovim činom izgubio. Ovo je mišljenje Nehaija, El-Evzaija, Ahmeda, Ishaka i Šafije u starom mezhebu. Kažu da je mesh zamjena za pranje nogu, pa kada se skinu mestve, one se više ne računaju opranim jer je nestalo njihove zamjene za pranje, odnosno mesha, a abdest nije ispravan ukoliko se ne operu noge.

Drugo: Oprat će samo svoje noge i računat će se kao da ima abdest. Ovo je mišljenje Ebu Hanife i njegovih sljedbenika kao i imama Šafije u novijem mezhebu. (El-Evsat, 1/458)

Treće: Mora oprati noge odmah nakon skidanja mestvi, a ukoliko tako ne postupi, mora ponoviti cijeli abdest. Ovo je mišljenje Malika i Lejsa. (El-Mudevvene, 1/41)

Četvrto: Ne mora ponavljati ni abdest niti prati noge, već ostaje na čistoći sve dok ne uradi nešto što kvari abdest.

Ovog su mišljenja Hasan El-Basri, Ata, Ibn Hazm, a preferirali su ga imam Nevevi, Ibnul-Minzir, Ibn Tejmijje i od potonjih učenjaka Ibn Usejmin, rahmetullahi alejhi. Ovo mišljenje je ispravno po ovom pitanju, jer onaj ko je potrao svoje mestve računa se da je na punoj čistoći, a samim skidanjem mestvi nije učinio ništa što kvari abdest, niti za to postoji ijedan dokaz u sunnetu ili u idžmau. Ovom mišljenju ide u prilog i predaja od Ebu Zibjana, radijallahu anhu, da je on vidio Aliju, radijallahu anhu, kako je mokrio stojeći pa je zatražio vode, uzeo abdest i potrao po mestvama, nakon čega je ušao u mesdžid i skinuo svoje mestve i klanjao (bez ponavljanja abdesta). (Predaju je vjerodostojnom ocijenio Albani u Temamul-minne, str. 115.)

Učenjaci spominju i kijas kao dokaz o ispravnosti ovog mišljenja: kao što brijanje glave ne kvari abdest onome ko je prethodno potrao po svojoj kosi, isto tako ni skidanje mestvi ne kvari abdest onome ko je prethodno potirao po njima.

VAŽNA NAPOMENA:

Svi propisi koje smo spomenuli vezano za mestve važe i za čarape.

A Allah najbolje zna.

Safet Suljić

Islamski Da'wetski Web Portal
ET-TAQWA
www.et-taqwa.com